

ΕΙΣΗΓΗΤΙΚΗ ΕΚΘΕΣΙΣ ΤΟΥ ΣΑΒΒΙΔΕΙΟΥ ΔΙΑΓΩΝΙΣΜΟΥ

Μᾶς στείλανε ἀπτήν Ἀθήνα κι' εὐχαρίστως τυπώνομε τὴν ἔκθεση τοῦ Σαββίδειου Διαγωνισμοῦ ποὺ διαβάσιηκε ἀπτὸν εἰσηγητὴ κ. Ἀχιλ. Κύρου λίγο πρὶν ἀπτὴν παράσταση τῶν δυὸς βραβευθέντων ἔργων στὸ Λαϊκὸ Θέατρο, στὶς 28 Ιουλίου.

Ἡ Ἑλλανόδικος Ἐπιτροπὴ τῆς Ἐταιρείας Δραματικῶν Συγγραφέων, ἡ δοποία σᾶς ὑποβάλλει σήμερον τὴν κρίσιν τῆς διὰ τὸ τρίτον ἔτος τοῦ Σαββίδειου Διαγωνισμοῦ πρὸς βραβευσιν τῶν καλυτέρων μονοπρόσωπων δὲν πιστεύει ὅτι ὅταν ἀκουσθῇ μὲν ἔξαιρετικὸν ἐνθουσιασμόν. Γνωρίζει ὅτι καὶ ἐδῶ, ὅπως καὶ εἰς ὅλα τὰ ἄλλα μέρη τοῦ κόσμου, οἱ δραματικοὶ καὶ φιλολογικοὶ διαγωνισμοὶ δὲν χαίρουν ἔξαιρετικῆς ἐκτιμήσεως καὶ ὅτι ἴδιως δὲν ἀπολαύουν πολλῶν συμπαθειῶν, αἱ Ἑλλανόδικοι Ἐπιτροπαί, αἱ δοποῖαι κρίνουν μεταξὺ τῶν ὑποβληθέντων ἔργων καὶ ἐκλέγουν τὰ καλύτερα μεταξὺ αὐτῶν.

Τὸ πρᾶγμα εἶναι φυσικόν. Σὲ κάθε διαγωνισμὸν τοῦ εἰδονοῦ αὐτοῦ ὑπάρχουν μετὰ τὴν κρίσιν, ἔνας ἢ δύο μόνον ἵκανοποιημένοι, καὶ πολλοὶ δυσαρεστημένοι — οἱ μὴ βραβευθέντες, — οἱ δοποῖοι πιστεύουν ὅλοι ἀκραδάντιως ὅτι ἡδικήθησαν. Διότι βέβαια κανεὶς συγγραφεὺς δὲν ἡμπορεῖ νὰ παραδεχθῇ, ὅτι τὸ ἴδικόν του ἔργον δὲν εἶναι τὸ καλύτερον καὶ ὅτι δικαίως ἐπροτιμήθη ὁ ἄλλος. Ὁλοὶ λοιπὸν αὐτοὶ οἱ δυσαρεστημένοι δὲν εἶναι δυνατὸν παρὰ νὰ δημιουργοῦν δυσμενῆ ἀτμόσφαιραν.

■ ■ ■ Ἔπειτα κρατεῖ γενικῶς ἡ ἐνιύπωσις, ὅτι δὲν ἡμποροῦν μερικοὶ ἀνθρώποι συνερχόμενοι ἐπὶ ταῦτῃ, διότι ἔξελέγησαν μέλη μιᾶς ἐπιτροπῆς, νὰ εὔρουν πραγματικὰ τὸ καλύτερον ἀπὸ ὅλα τὰ ἔργα μεταξὺ τῶν δοποίων είχαν νὰ κρίνουν καὶ νὰ ἀποφανθοῦν μὲν ἀπόλυτον δικαιοκρισίαν. Εἰς τὴν Γαλλίαν μάλιστα ὅπου τὸ σύστημα τῶν φιλολογικῶν καὶ δραματικῶν βραβείων ἡ διαγωνισμῶν ἀνεπτύχθη περισσότερον παρὰ ὅπουδή ποτε ἄλλοι καὶ ὅπου κάθε χρόνον μοιράζονται ἐκατοντάδες βραβείων, ἀξίας ἐκατομμυρίων φράγκων, ὑπάρχουν πολλοὶ οἱ πιστεύοντες ὅτι τὸ σύστημα αὐτὸ μᾶλλον κακὸν παρὰ καλὸν ἔκαμεν εἰς τὴν ἀνάπτυξιν τῆς φιλολογικῆς καὶ δραματικῆς κινήσεως, καὶ ὅτι χάρις ἀκρι-

βῶς εἰς τοὺς διαγωνισμοὺς καὶ τὰ βραβεῖα πολλὰ βιβλία
ἄξια καλυτέρας τύχης ἔμειναν ἄγνωστα ἀπὸ τὸ πολὺ κοινόν,
ἐνῷ τουναντίον ἀλλα μετριωτάτης ἀξίας, ἀπήλαυσαν ἔξαιρε-
τικῆς φήμης καὶ δόξης. ⁷ Ισως νὰ συνετέλεσεν εἰς τὴν δημι-
ουργίαν τῆς κακῆς αὐτῆς ἐντυπώσεως, τὸ τρομερὸν σκάν-
δαλον ποῦ εἶχεν ἐκραγῆ πρό τινων ἐτῶν μὲ τὸ βραβεῖον
Φλωμπέο, τὸ ὅποιον κάποις πλουσιώτατος βιομήχανος μετα-
ξωτῶν ἀπὸ τὸ Σαὶντ-Ἐτιέν εἶχεν ἰδούσει ἀνωνύμως διὰ
νὰ τὸ ἀπονείμῃ εἰς τὸ τέλος ⁸ ὁ Ἰδιος εἰς τὸν ἑαυτόν του, δι’
ἔνα μετριώτατον βιβλίον του.

Φαίνεται ὅμως ὅτι καὶ ἀπὸ παλαιοτέρων ἀκόμη ἐποχῆν,
πολλοὶ Γάλλοι λόγιοι εἶχον αὐτὴν τὴν ἴδεαν περὶ τῶν φι-
λολογικῶν διαγωνισμῶν καὶ βραβείων. ⁹ Ετὶ π. χ. ὁ μεγά-
λος ποιητὴς Θεόφιλος Γκωτιέ, καταληφθεὶς ἀπὸ ἔξαιρετι-
κὸν ἐνθουσιασμὸν μετὰ τὴν παράστασιν τοῦ «Καπρὶς» τοῦ
Μυσσε ἔγραφε τὰ ἔξης χαριτωμένα διὰ τοὺς Μαικήνας ποῦ
θέλουν νὰ ἐνθαρρύνουν τὸ θέατρον καὶ τὴν φιλολογίαν:

» ¹⁰ «Ἐνα πρᾶγμα ποὺ μὲ κατέπλησσε πάντοτε εἶναι πῶς
οἱ πλούσιοι, ὅταν ἀποθνήσκουν ἢ καὶ ἐνωρίτερα δὲν κληρο-
δοτοῦν εἰς τὸν συγγραφέα, εἰς τὸν μουσικόν, εἰς τὸν ζωγρά-
φον, εἰς τὸν ἡθοποιόν, εἰς τοὺς ὅποιους ὀφείλουν τὰς ὑψη-
λοτέρας πνευματικὰς ἀπολαύσεις, τὰς ὅποιας ἡμπορεῖ νὰ
φθάσῃ ὁ ἄνθρωπος, ἐνα χρυσὸν στεφάνη, ἐνα πολύτιμον κό-
σμημα, ἐνα σημαντικὸν χοηματικὸν ποσόν, ἐνα δεῖγμα ἐπιτέ-
λους οἰονδήποτε ἀγάπτες καὶ εὐγνωμοσύνης, ἀντὶ νὰ ἰδού-
ουν βραβεῖα, προωρισμένα διὰ τοὺς ἡλιύδους».

Ο Θεόφιλος Γκωτιέ, καὶ ὅσοι σήμερον ἀκόμη ἔχουν
τὰς ἴδιας ἀντιλήψεις μαζί του δὲν ἔχουν δίκαιον. Οἱ διαγω-
νισμοὶ καὶ τὰ βραβεῖα ποὺ ἰδούνονται οἱ πλούσιοι, ἢ καὶ οἱ
πτωχοὶ—αὐτὸ συμβαίνει συνήθως εἰς τὸν τόπον μας—ἔχουν
σημαντικωτάτην καὶ σχεδὸν πάντοτε εὐεργετικὴν ἐπιρροὴν
ἐπὶ τῆς πνευματικῆς ἔξειλέως ἐνὸς τόπου. Εἶναι ἀναμφι-
σβήτητον ὅτι ἡ ἔξαιρετικὴ ἄνθησις τῆς Γαλλικῆς φιλολο-
γίας, ἡ ὅποια σημειοῦται ἐδῶ καὶ τριάντα χρόνια, δὲν εἶναι
ἄσχετος ποὺς τὰ τόσα φιλολογικὰ καὶ δραματικὰ βραβεῖα
ποὺ μοιράζουν ἡ Γαλλικὴ Ἀκαδημία, ἡ Ἀκαντερὶ Γκον-
κοὺρ καὶ διάφοροι ἀλλοί δργανισμοί. Βέβαια δὲν εἶναι καλὰ
ὅλα τὰ βιβλία ποὺ τυπώνονται εἰς τὴν Γαλλίαν, οὔτε ὅλα
τὰ ἔργα ποὺ παιζόνται εἰς τὰς Γαλλικὰς σκηνάς. ¹¹ Άλλα καὶ
μόνον ἡ σκέψις, ὅτι καὶ ἐνα ἔστω ἀπὸ τὰ ἀριστουργήματα,
ἢ ἔστω καὶ τὰ ἀριστουργήματάκια — ποὺ ἐμφανίζονται
ἀπὸ καιροῦ εἰς καιρόν, δὲν θὰ ἐνεφανίζετο, ἀν ἔλειπε τὸ
κίνητρον τοῦ βραβείου, ἀρκεῖ διὰ νὰ μᾶς κάμη νὰ γίνω-

μεν φανατικοὶ ὑποστηρικταὶ τοῦ συστήματος. Ὅσον ἀφορᾶ τοὺς Μαικήνας, ὑπάρχει τίποτε τὸ ὅραιότερον ἀπὸ τοῦ νὰ γνωρίζουν καὶ νὰ αἰσθάνονται ὅτι χ' ὅις εἰς τὴν δωρεάν των, ἐνεφανίσθη εἰς τὸ κοινὸν μία νέα ἰδιοφυΐα, ἔνας νέος συγγραφεὺς ποὺ ἡμπορεῖ κάτι νὰ προσφέρῃ εἰς τὸν τόπον του καὶ τὴν ἀθρωπότητα.

Ἄς μείνῃ λοιπὸν ἥσυχος, ὁ κ. Σαββίδης τοῦ ὅποίου τὸ βραβεῖον ἀπονέμομεν σήμερον. Καὶ ἂ; τὸν μιμηθοῦν χωρὶς δισταγμόν, ὅσοι ἄλλοι ἐσκέφθησαν νὰ κάμουν καὶ αὐτοὶ κάτι διὰ τὴν πνευματικὴν ἀνάπτυξιν τοῦ τόπου των, καὶ νὰ προσφέρουν μικρὰ ἢ μεγάλα ποσὰ — τὰ μεγάλα ξέρετε εἶναι πάντοτε προτιμώτερα — διὰ τὴν ἕδρυσιν φιλολογικῶν ἢ δραματικῶν βραβείων. Τὰ λεπτά των, δὲν θὺ πᾶνε χαμένα, δπως ἐλπίζομεν δὲν πηγαίνουν χαμένα, τὰ λεπτὰ τοῦ κ. Σαββίδη.

Τὰ μονόπρακτα, τῶν ὅποίων τὴν συγγραφὴν ζητεῖ νὰ ἔνισχύσῃ ὁ ἀδλοθέτης, εἶναι ἔνα ἀπὸ τὰ παλαιώτερα καὶ πλέον ἔνδιαιφέροντα θεατρικὰ εἴδη. Ὁ συνάδελφος κ. Βουτιερίδης ἔχει κάμη ἐπὶ τοῦ προκειμένου μία πληρεστάτη καὶ ἔξαιρετικῶς ἔνδιαιφέρουσα μελέτη, τὴν ὅποιαν λυποῦμαι διότι δὲν ἡμπορῶ νὰ σᾶς διαβάσω δλόκληρη. Θὰ ἔβλεπατε εἰς τὴν μελέτην αὐτὴν ὅτι ἀπὸ τῆς ἐποχῆς ἀκόμη τῶν Ρωμαίων, ἀλλὰ ἰδίως ἀπὸ τῆς ἐποχῆς τῶν προπατόρων μας Βυζαντινῶν, καὶ τοῦ κληρικοῦ καὶ μετέπειτα Μητροπολίτου Νικαίας Ἰγνατίου ποὺ μᾶς ἀφῆκε τὸ γνωστὸν μονόπρακτον θὰ ἔλεγε κανεὶς ποίημα «Στίχοι εἰς τὸν Ἀδάμ», ἀπὸ τοῦ μονοπράκτου ἐπίσης «Δραματίου» τοῦ Μιχαὴλ Ἀπλοχείρου, τῆς μεσαιωνικῆς μονοπράκτου φάρσας εἰς τὴν Γαλλίαν, τῆς Ἰσπανικῆς μονοπράκτου «Σαῦνεττ», τῶν Ἀγγλικῶν μονοπράκτων, καὶ τῶν ἔργων τοῦ Μολιέρου καὶ τοῦ Γολτόνι, μέχοι τῆς Φλωρεντινῆς Τραγωδίας τοῦ Ὁσκαρ Οὐάιλντ, τῆς δεσποινίδος «Τζούλιας» τοῦ Στρίντμπεργ, τῶν ἰδικῶν μας μονοπράκτων τοῦ Ραγκαβῆ, τοῦ Παπαρρηγοπούλου, τοῦ Βλάχου, τοῦ Ἀννίνου, τὸ μονόπρακτον δὲν ἔλειψε ποτὲ ἀπὸ τὴν σκηνήν, ὃς ἔνα ἀπαραιτητὸν καὶ πάντοτε χρήσιμον συμπλήρωμα τοῦ ἄλλου πολυπράκτου θεάτρου. Πρὸ δεῖκοσι δὲ ἢ εἰκοσιπέντε ἑτῶν, δὲν ὑπῆρχε σωστὴ θεατρικὴ παράστασις ἢ δποία νὰ μὴ ἀρχίζῃ ἢ νὰ μὴ τελειώνει μὲ ἔνα μονόπρακτον.

Εἶναι ἀλήθεια — καὶ τὸ οημειώνω εἰς τὸ περιθώριον τῆς τόσον ἔνδιαιφερούσης μελέτης τοῦ κ. Βουτιερίδου — ὅτι ἔκτοτε τὸ μονόπρακτον είχεν ὑποχωρήσῃ ἐπὶ δέκα ἢ δεκαπέντε χρόνια. Τὸ ἔφαγαν τὰ μεγάλα θεατρικὰ ἔργα τοῦ εἰ-

δους τῶν Ρωσσικῶν καὶ τῶν Γερμανικῶν μὲ τῆς ἀτελείωτες καὶ εἰς ἀριθμὸν καὶ εἰς ἔκτασιν πράξεις. Ἀλλὰ ποιὸς ἥμπορεῖ νὰ εἰτῇ ὅτι δὲν ἐνοσταλγήσαμε κατὰ τὸ διάστημα αὐτὸ τὸ μονόπρακτον; Πόσες φορὲς ὅταν μὲ τὰ μάτια στηλωμένα, διὰ νὰ μὴ τὰ νικήσῃ ὁ ὑπνος, παραπολουθούσαμε τῆς ἀτελείωτες αὐτὲς πρᾶξεις, δὲν ἐψιθυρίζαμε: «Ἄχ, ἀν ἦταν μονόπρακτο»... Λέγουν ὅτι ὁ Ἄνρον Μπέκ ὁ χαριτωμένος καὶ τόσον ἔξυπνος συγγραφεὺς τῆς «Παριζιέν» συνήνιησε τὸν συνάδελφόν του Ἄνρον Σεάρ, τὸν συγγραφέα τῆς «Ρενὲ Μωπερέν», τὴν ἐπομένην τῆς πρώτης παραστάσεως τοῦ ἔργου του. Ὁ Μπέκ τοῦ ἐπῆρε τὸ χέρι, τοῦ τὸ ἔσφιξε θεομότατα καὶ ἀνέκραξεν:

— Ἀγαπητέ μου, τὰ θεομότατα συγχαρητήρια μου, ἡ πρώτη σας πρᾶξις, μοῦ ἔδωσε τὴν μεγαλυτέραν εὐχαρίστησιν. Εἶναι χαριτωμένη, ζωηρή, γεμάτη ἀπὸ κίνησιν. Μὲ ἐνεθουσίασε κυριολεκτικῶς.

Ο Σεάρ, καταγοητευμένος, ηὐχαρίστησε τὸν Μπέκ καὶ τὸν ἥρωτησε:

— Καὶ ἡ δύο ἄλλες;

— Ἅ, δὲν ξέρω γιὰ τὶς ἄλλες, ἀπαντᾶ ὁ Μπέκ. Ἐπῆγα νὰ κοιμηθῶ.

Δὲν θὰ ἔκανε λοιπὸν καλύτερα ὁ Σεάρ νὰ ἔγραφε μονόπρακτα, ὅπως οἱ δώδεκα ἄγνωστοι συγγραφεῖς, οἱ δῆποιοι ὑπέβαλαν τὰ ἔργα των εἰς τὸν Σαββίδειο διαγωνισμό, διὰ νὰ μᾶς βάλουν ἐμᾶς εἰς τὴν δύσκολο θέσι νὰ ἔκλεξουμε μεταξύ αὐτῶν;

Διότι δώδεκα πράγματι, εἶναι τὰ ὑποβληθέντα ἔργα: Θέλετε καὶ τοὺς τίτλους των; «Φαγητὸ Σπητίσιο», «Ζητεῖται δακτυλογράφος», «Ἡ ἀσπίδα τους», «Φιλῶ τὸ χέρι σας κυρίᾳ», «Εἰ α ταξείδι εἰς τὴν Θεσσαλονίκην», «Ἡ κούνια», «ὁ Πρόεδρος τοῦ Δήμου Μαλεβρίων», «Γιὰ τὴν ζωὴ καὶ γιὰ τὸν Ἔρωτα», «Ἡ ζημία τῆς γάττας», «Ἡ κυρία κάνει σπόρ», «Φουσκωδεντρίες» καὶ «Οἱ ἀρραβώνες τῆς Νάσης».

Ἄπὸ τὰ δώδεκα αὐτὰ ἔργα, ἔξεχωρίσαμεν ἀμέσως μὲ ἀγαστὴν διμοφωνίαν κατόπιν χωριστοῦ διαβάσματος, τὰ τέσσερα, ὡς μόνα ἄξια προσοχῆς ἴδιαιτέρας. Δὲν θέλουμε μὲ αὐτὸ νὰ μειώσωμεν τὴν ἄξιαν τῶν ἄλλων. Ἰσως ἀν δὲν εἶναι τόσον καλύτερα τὰ τέσσερα ποὺ ἐκρατήσαμε, ἵσως ἔὰν μᾶς ἔλειπαν τὰ καλὰ νὰ ἐδιαλέγαμε καὶ ἀπὸ τὰ ἄλλα κανένα καὶ νὰ τὸ ἐβραβεύαμε.

(“Ἐπεται συνέχεια)